

بررسی نیازهای آموزشی در کلاس‌های مشاوره قبل از ازدواج

خوشه خالقی نژاد^۱(M.Sc)*، الهه دقیق بین^۲(M.Sc)، لیلا مسلمی^۳(M.Sc)

تاریخ وصول: ۹۰/۱۰/۱ تاریخ پذیرش: ۹۰/۲/۶

چکیده:

زمینه و هدف: آموزش‌های قبل از ازدواج پایه و اساس پیشرفت رابطه زوج‌هاست. این پژوهش به منظور تعیین نیازهای آموزشی قبل از ازدواج از دیدگاه زوجین مراجعه‌کننده به مرکز بهداشتی - درمانی شماره ۷ شهرستان نیشابور انجام شده است. **روش بررسی:** پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی و مقطعی می‌باشد که بر روی ۳۶۹ مرد و ۳۷۱ زن داوطلب ازدواج مراجعه‌کننده به مرکز بهداشتی درمانی شماره ۷ شهرستان نیشابور (۱۳۸۷) که اولین ازدواج‌شان بود و سواد خواندن و نوشتن داشتند، انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه پژوهشگر ساخته بود که پس از تعیین روایی و پایایی آن مورد استفاده قرار گرفت و شامل دو فرم بود. فرم شماره ۱ شامل ۵ سؤال مربوط به اطلاعات دموگرافیک واحدهای پژوهش و ۲ سؤال مربوط به نظرات نمونه‌ها در مورد نحوه برگزاری کلاس‌ها بود و فرم شماره ۲ شامل ۴۷ سؤال در ۷ زمینه باروری، تنظیم خانواده، بیماری‌های مادرزادی، پیشگیری از سرطان‌های شایع زنان و مردان، روابط جنسی، روابط با همسر و خانواده، قوانین اسلامی و حقوقی بود و ۲ سؤال باز در انتهای فرم جهت بررسی سایر نظرات زوجین مطرح گردیده بود. جهت بررسی نتایج از آمار توصیفی و آزمون کولموگروف اسمیرنوف، تی تست و هم‌چنین من ویتنی استفاده گردید.

یافته‌ها: یافته‌ها بیانگر آن است که نیاز به آموزش در هر دو گروه در همه زمینه‌ها بالاتر از حد متوسط بوده که نشانگر احساس نیاز هر دو گروه نسبت به تمامی زمینه‌های آموزشی است. هم‌چنین نتایج بیانگر این مطلب است که بیشترین نیاز آموزشی در هر دو گروه به زمینه شناخت قوانین اسلامی و حقوقی ابراز شده است (در گروه خانم‌ها $0/174 \pm 3/79$ و در گروه آقایان $0/191 \pm 3/78$). **نتیجه‌گیری:** با عنایت به نتایج حاصل از این پژوهش، نیاز فراوانی به اقدامات مؤثرتر و گسترده‌تر در جهت آموزش هر چه بهتر در مراکز مشاوره قبل از ازدواج احساس می‌گردد هم‌چنین نتایج نشان می‌دهد که زوجین مایل هستند آموزش‌ها در زمینه قوانین اسلامی و حقوقی پررنگ‌تر شود.

واژه‌های کلیدی: مشاوره قبل از ازدواج، نیاز آموزشی

مقدمه

وونگ (۲۰۰۹) در مطالعه خود نشان داد که مشاوره قبل از ازدواج با شناخت عوامل خطر شخصی و جنبه‌های انعطاف‌پذیری شخص به آمادگی زوجین برای ازدواج کمک می‌کند (۴). جیسون (۲۰۰۶) نیز در مطالعه خود به این نتیجه رسید که زوجینی که آموزش قبل از ازدواج را دریافت کرده بودند. ۳۱ درصد شانس کمتری برای جدایی داشتند. متخصصین پیشنهاد می‌کنند که زوجین چنین برنامه‌هایی را ۶ ماه تا یکسال قبل شروع کنند (۵). این آموزش‌ها می‌تواند در طیف وسیعی از دانش نسبت به اهداف ازدواج، شناخت روانشناسی زن و مرد، آگاهی از ملاک‌های صحیح ازدواج و برخورداری از شرایط لازم برای ورود به ازدواج تا آموزش‌های جنسی صورت پذیرد (۶). آموزش یک فرآیند منظم، گام به گام و برنامه‌ریزی شده است (۷) و تعیین نیاز آموزشی نقطه آغازین هر نوع برنامه آموزشی است (۸). نیازسنجی در واقع فرآیند جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات است (۹) و فراگیران یکی از بهترین منابع تعیین نیازهای آموزشی هستند (۱۰). در مطالعه‌ای که خالقی (۱۳۸۶) به‌منظور

آموزش‌های قبل از ازدواج پایه و اساس پیشرفت رابطه زوج‌هاست (۱) که عمدتاً شامل مهارت‌های ارتباطی، ایجاد رضایتمندی از ارتباط، گوش دادن فعال، مهارت‌های کنترل تعارض و کشمکش، مهارت‌های حل مسأله، کنترل عواطف و هیجانات، افزایش آگاهی و شناخت زوج‌ها از خویش، دیگری و زندگی مشترک و تحکیم روابط و مناسبات عاطفی میان آنها و درک و آگاهی آن‌ها از آسیب‌شناسی و بحران‌های ازدواج است (۲). بهره‌مندی از خدمات مشاوره‌ای پیش از ازدواج باعث می‌شود تا زن و مرد با آگاهی هر چه بیشتر و مجهز به دانش کافی در ارتباط با خود و همسر آینده‌شان و نیز اهمیت و اهداف ازدواج به این دوره پویا و شکوفا در زندگی با آرامش بیشتری گام نهند (۳).

۱. عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور. کارشناس ارشد مامایی (نویسنده مسؤل) * Email: khooshehV@yahoo.com شماره تماس: ۰۹۱۵-۱۱۹۱۸۴۸
۲. عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور. کارشناس ارشد مامایی
۳. عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری. کارشناس ارشد مامایی

مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و جهت بررسی نتایج از آمار توصیفی و آزمون کولموگروف اسمیرنوف، تی تست و هم چنین من ویتنی استفاده گردید.

یافته‌ها

یافته‌ها براساس هدف کلی پژوهش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها نشانگر این مسأله است که میانگین سن در گروه خانم‌ها به ترتیب $5/05 \pm 19/74$ سال و در گروه آقایان $4/9 \pm 23/78$ سال و میانگین فاصله سنی با همسر در گروه خانم‌ها و آقایان به ترتیب $2/96 \pm 4/63$ و $2/82 \pm 4/49$ سال بوده است. یافته‌های پژوهش در ارتباط با تحصیلات نشان می‌دهد که در گروه خانم‌ها ($40/7$ درصد) و در گروه آقایان (39 درصد) دارای تحصیلات متوسطه بودندند. در ارتباط با شغل، در گروه خانم‌ها ($89/76$ درصد) خانه دار و در گروه آقایان ($67/48$ درصد) دارای شغل آزاد بوده‌اند. نتایج حاصل از بررسی در ارتباط با نسبت خویشاوندی نشانگر آن است که در گروه خانم‌ها $59/8$ درصد و در گروه آقایان $57/3$ درصد ازدواج غیرفامیلی داشته‌اند. نتایج حاصل از بررسی نظرات زوجین در ارتباط با نحوه آموزش ارجح در کلاس‌های مشاوره قبل ازدواج در گروه خانم‌ها ($30/7$ درصد) و در گروه آقایان ($32/2$ درصد) نوع آموزش گروهی را برگزیده‌اند و در ارتباط با نوع آموزش در گروه خانم‌ها $27/2$ درصد و آقایان $25/3$ درصد آموزش به طریق سخنرانی را برگزیده‌اند. همچنین، در مورد تعداد جلسات مورد نیاز در کلاس‌های مشاوره قبل از ازدواج هر دو گروه ۱ تا ۲ جلسه را برگزیده‌اند. یافته‌ها بیانگر آن است که نیاز به آموزش در هر دو گروه در همه زمینه‌ها بالاتر از حد متوسط (نمره ۳) بوده (جدول ۱) که نشانگر احساس نیاز هر دو گروه نسبت به تمامی زمینه‌های آموزشی است. همچنین مقایسه نمرات آموزشی در ۷ زمینه آموزشی بین زنان و مردان نشان می‌دهد که گر چه میانگین نمرات نیاز آموزشی در زنان بیش از مردان بوده ولی این اختلاف از نظر آماری معنی‌دار نیست. نتایج پژوهش بیانگر این مطلب است که بیشترین نیاز آموزشی در هر دو گروه به زمینه شناخت قوانین اسلامی و حقوقی ابراز شده است (در گروه خانم‌ها $0/874 \pm 3/79$ و در گروه آقایان $0/891 \pm 3/75$) (جدول ۲).

بحث و نتیجه گیری

نیاز به آموزش در تمامی زمینه‌ها بیش از حد متوسط ابراز شده است و در گروه خانم‌ها بیش از آقایان است هم چنین اولویت‌های آموزشی در تمامی زمینه‌ها بجز زمینه بیماری‌های مادرزادی متفاوت می‌باشد. محاسبات آماری داده‌ها نشان می‌دهد که دو الویت اول نیازهای آموزشی در زمینه باروری در هر دو

تعیین نیازهای آموزشی از دیدگاه زوجین پس از ازدواج انجام داد بیشترین نیاز به زمینه چگونگی ارتباط با همسر بیان شده بود (۱۱). با توجه به اهمیت بحث مشاوره قبل از ازدواج و با در نظر گرفتن این مطلب که فراگیران می‌توانند منبع بسیار خوبی جهت تعیین نیازهای آموزشی در کلاس‌های مشاوره قبل از ازدواج باشند، بدین منظور این پژوهش بر روی داوطلبان ازدواج مراجعه‌کننده به مرکز بهداشتی درمانی شماره ۷ شهرستان نیشابور در سال ۸۸-۸۷ انجام شد تا با تعیین اولویت‌های آموزشی از دیدگاه زوجین (خانم‌ها و آقایان) مبنائی جهت طراحی بهتر برنامه‌های آموزشی در این کلاس‌ها فراهم گردد.

روش‌ها

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی و مقطعی می‌باشد که بر روی ۳۶۹ مرد و ۳۷۱ زن داوطلب ازدواج مراجعه‌کننده به مرکز بهداشتی درمانی شماره ۷ شهرستان نیشابور (۱۳۸۷) که اولین ازدواجشان بود و سواد خواندن و نوشتن داشتند، انجام شد. جمع‌آوری داده‌ها در مدت ۴ ماه انجام گردید. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه پژوهشگر ساخته بود که با استفاده از کتب علمی معتبر و نظرات اعضای هیأت علمی روایی محتوا تعیین شد و با مطالعه مقدماتی و استفاده از روش آلفای کرونباخ پس از انجام بررسی‌های آماری اعتبار درونی ابزار مورد تأیید قرار گرفت. پرسش‌نامه حاوی دو فرم بود. فرم شماره ۱ شامل ۵ سؤال مربوط به اطلاعات دموگرافیک واحدهای پژوهش و ۲ سؤال مربوط به نظرات نمونه‌ها در مورد نحوه برگزاری کلاس‌ها بود و فرم شماره ۲ شامل ۴۷ سؤال در ۷ زمینه باروری (۱۲ سؤال)، تنظیم خانواده (۴ سؤال)، بیماری‌های مادرزادی (۵ سؤال)، پیشگیری از سرطان‌های شایع زنان و مردان (۳ سؤال)، روابط جنسی (۷ سؤال)، روابط با همسر و خانواده (۱۲ سؤال)، قوانین اسلامی و حقوقی (۴ سؤال) بود که براساس مقیاس لیکرت از ۱ (خیلی کم) تا ۵ (خیلی زیاد) امتیازبندی شده بود و ۲ سؤال باز در انتهای فرم جهت بررسی سایر نظرات زوجین مطرح گردیده بود. مرکز بهداشتی درمانی شماره ۷ شهرستان نیشابور جهت انجام این پژوهش انتخاب شد (تنها مرکز ارایه دهنده این خدمات). محقق در ساعات کاری به این مرکز مراجعه می‌کرد. زوجینی که جهت شرکت در کلاس‌های مشاوره قبل از ازدواج به مرکز بهداشت مراجعه می‌کردند و شرایط ورود به مطالعه را داشتند، پس از توضیح هدف و کسب رضایت شفاهی زوجین مایل به شرکت در طرح و تذکر این مطلب که پرسش‌نامه‌ها بدون نام و محرمانه خواهند بود، وارد جمعیت نمونه شده و در دو مکان جداگانه پرسش‌نامه توسط خود زوجین تکمیل می‌گردید. اطلاعات آماری پس از کدگذاری و ورود به کامپیوتر با استفاده از نرم افزار SPSS

گروه شامل تربیت و پرورش فرزند (مراحل جسمی، روانی و اجتماعی) و مراقبت‌های دوران بارداری است. خالقی (۱۳۸۵) در مطالعه‌ای که بر روی زوجین متأهل پس از ازدواج انجام داد نشان داد که دو اولویت مهم آموزشی در زمینه باروری در گروه خانم‌ها شامل تربیت و پرورش فرزند و بهترین شرایط جسمی، روحی و اجتماعی زن و مرد در شروع بارداری و در گروه آقایان شامل تربیت و پرورش فرزند و اهمیت شیردهی و مزایای آن بود (۱۱). به نظر می‌رسد علت تفاوت در نتایج این مطالعات ناشی از تفاوت در گروه مورد مطالعه و نحوه انجام پژوهش باشد. خالقی در مطالعه خود زوجین بعد از ازدواج را مورد بررسی قرار داده بود ولی در مطالعه حاضر، گروه هدف زوجین پیش از ازدواج بودند نتیجتاً نظرات زوجین بیشتر معطوف به مسائل مربوط به مراقبت از فرزند بوده است.

دو الویت اول نیازهای آموزشی در زمینه تنظیم خانواده در هر دو گروه شامل روش‌های پیشگیری از بارداری بخصوص روش‌های مناسب در ابتدای ازدواج و نقش مردان در استفاده از روش‌های پیشگیری از بارداری بوده است. قاسمی و خالقی نیز در پژوهش‌های خود نتایج مشابهی را بدست آورده بودند (۲ و ۱۱). تونتاس و همکاران در بررسی آگاهی ۱۵۰۰ مرد و زن سنین باروری در مورد تنظیم خانواده نشان داد که تنها درصد کمی از آنها پاسخ صحیح به سئوالات ابتدایی درباره روش‌های پیشگیری از بارداری را می‌دانند (۳۰/۶ درصد زنان و ۱۴/۷ درصد مردان) (۱۲). دو الویت اول نیازهای آموزشی در زمینه بیماری‌های مادرزادی در گروه خانم‌ها شامل آزمایشات خونی قبل از ازدواج و نقش آن در ازدواج سالم و بیماری‌های مادرزادی و ارثی و روش‌های پیشگیری از آنها و در گروه آقایان شامل نقش آزمایشات خونی در ازدواج سالم و خطرات ازدواج فامیلی بوده است. خالقی (۱۳۸۵) در مطالعه خود نشان داد که اولویت اول آموزشی در هر دو گروه آزمایشات خونی قبل از ازدواج و اولویت دوم آموزشی در گروه خانم‌ها مشاوره ژنتیک و اهمیت آن قبل از ازدواج و در گروه آقایان انواع بیماری‌های ژنتیکی و روش‌های پیشگیری از آنها بود. نظری و همکاران (۱۳۹۰) در مطالعه خود بر روی میزان آگاهی والدین نسبت به بیماری‌های ژنتیکی فرزندان نشان داد که بین میانگین نمرات آگاهی والدین و سطح تحصیلات، حضور والدین در کنار هم و سن بالای والدین ارتباط معنی داری وجود دارد هم چنین خانواده‌هایی که قبلاً آموزش دیده بودند نیاز بیشتری به کسب اطلاعات گفتاری داشتند (۱۳). دو الویت اول نیازهای آموزشی در زمینه سرطان‌های شایع در گروه خانم‌ها شامل روش‌های پیشگیری و تشخیص زودهنگام سرطان سرویکس و روش‌های پیشگیری و تشخیص زودهنگام سرطان پستان بوده است ولی در آقایان براساس نتایج آزمون فریدمن اولویت بندی قابل انجام نیست. نتایج مطالعه خالقی (۱۳۸۵) نیز مشابه بود. همچنین در

مطالعه دیگری که رید (۲۰۰۱) جهت بررسی درباره آگاهی زنان از تست پاپ اسمیر انجام داد، نشان داد که اکثر زنان اطلاعات کافی در این زمینه نداشته و نیازمند دریافت اطلاعاتی در مورد غربالگری سرطان‌ها می‌باشند و تمام زنان نیاز به آموزش درباره عوامل خطر سرطان سرویکس دارند. (۱۴) دو الویت اول نیازهای آموزشی در زمینه روابط جنسی در گروه خانم‌ها و آقایان شامل بهداشت روابط جنسی و انواع روش‌های روابط جنسی سالم بوده است. خالقی در مطالعه خود نشان داد که دو الویت مهم آموزشی در زمینه روابط جنسی در هر دو گروه به ترتیب بهداشت روابط جنسی و روش‌های پیشگیری از انواع بیماری‌های منتقل شونده از راه جنسی بود. به نظر می‌رسد علت اختلاف در نتایج این مطالعات، شیوع بالای عفونت‌های منتقل شونده از راه جنسی بخصوص در سال‌های ابتدایی زندگی مشترک و آگاهی اندک عموم درباره علل و روش‌های پیشگیری و درمان این عفونت‌ها می‌باشد (۱۱). به علاوه، حسینی (۱۳۸۲) در بررسی صورت گرفته از دانشجویان نشان داد که میزان رضایت جنسی و زناشویی زنان نسبت به مردان کمتر بوده و نیاز به توجه بیشتر آموزش را در این گروه نشان داد. افزایش آگاهی زوجین درباره مسایل جنسی با افزایش رضایت جنسی و رضایت زناشویی زوجین همراه بود که تأثیر آموزش‌ها را در روابط زوجین نشان می‌دهد (۱۵). همچنین در مطالعه‌ای که دولتیان و همکاران (۱۳۸۶) انجام دادند نتایج نشان داد که در حیطه بیماری‌های مقاربتی و ایدز، آگاهی افراد در حد متوسط بوده و نیمی از افراد از هپاتیت B بعنوان بیماری منتقله جنسی بی‌اطلاع بودند (۱۶). دو اولویت اول نیازهای آموزشی در زمینه روابط با همسر و خانواده در هر دو گروه خانم‌ها و آقایان شامل روش برقراری ارتباط مؤثر با همسر و چگونگی بیان احساسات نسبت به همسر بوده است. خالقی در مطالعه خود نشان داد که اولویت اول آموزشی در زمینه بهداشت روانی در هر دو گروه روش‌های برقراری ارتباط مؤثر با همسر و چگونگی بیان احساسات نسبت به همسر می‌باشد. به نظر می‌رسد علت تفاوت در نتایج این مطالعات مربوط به گروه مورد مطالعه باشد، زیرا واحدهای پژوهش زوجین داوطلب ازدواج هستند ولی در مطالعه خالقی (۱۳۸۵) واحدهای پژوهش زوجینی هستند که حداقل یکسال و حداکثر پنج سال از ازدواجشان گذشته باشد و در نتیجه با مشکلات متعدد ابتدای ازدواج روبرو شده‌اند و بدنبال راه حلی برای رفع این مشکلات می‌باشند. همچنین استانلی (۲۰۰۱) می‌نویسد: سه اولویت اول در بین موضوعات مطرح شده در مشاوره قبل از ازدواج از نظر زوجین به ترتیب ارتباطات (۷۳/۵ درصد)، مسئولیت‌پذیری (۷۰/۴ درصد) و حل اختلافات (۶۷/۲ درصد) بودند و سایر موضوعات مطرح شده به ترتیب موضوعات شخصی، نامزدی، استعدادهای بالقوه و مسایل مربوط به امور معمول زندگی بودند (۳). دو اولویت اول نیازهای آموزشی در

جهت تهیه برنامه‌های آموزشی در کلاس‌های مشاوره قبل از ازدواج و آگاهی برگزارکنندگان این جلسات از اولویت‌های مورد نیاز زوجین باشند تا با در نظر گرفتن نظرات زوجین و همچنین نظر متخصصین در این زمینه برنامه‌هایی تأثیرگذارتر تهیه شود.

تشکر و قدردانی

در انتها از مسؤولین مرکز بهداشت شماره ۷ شهرستان نیشابور که ما را در این پژوهش یاری کردند، تشکر می‌کنیم.

زمینه قوانین اسلامی و حقوقی در هر دو گروه خانم‌ها و آقایان شامل وظایف زوجین در مقابل یکدیگر و حقوق زوجین در خانواده بوده است. این نتایج با نتایج مطالعه خالقی مشابه است. در پژوهش حاضر در هر گروه بیشترین نیاز به زمینه قوانین اسلامی و حقوقی ابراز شده است. با عنایت به نتایج حاصل از این پژوهش، نیاز فراوانی به اقدامات مؤثرتر و گسترده‌تر در جهت آموزش هر چه بهتر در مراکز مشاوره قبل از ازدواج احساس می‌گردد نتایج نشان می‌دهد که زوجین مایل هستند آموزش‌ها در زمینه قوانین اسلامی و حقوقی پررنگ‌تر شود. همچنین اولویت‌های آموزشی تعیین شده در این پژوهش می‌تواند مبنایی

جدول ۱: مهمترین اولویت‌های آموزشی ابراز شده توسط واحدهای مورد پژوهش به تفکیک زمینه‌های مختلف

آقایان	خانم‌ها	زمینه
		باروری
$3/79 \pm 1/15$	$3/89 \pm 1/07$	مراقبت‌های دوران بارداری (تغذیه مناسب و...)
$3/96 \pm 1/05$	$3/98 \pm 1/03$	نقش والدین در تربیت و پرورش فرزند (مراحل رشد جسمی، روانی و اجتماعی)
		تنظیم خانواده
$3/81 \pm 1/07$	$3/82 \pm 1/12$	روش‌های پیشگیری از بارداری بخصوص روش‌های مناسب در ابتدای ازدواج
$3/53 \pm 1/09$	$3/54 \pm 1/17$	نقش و مشارکت مردان در استفاده از روش‌های پیشگیری از بارداری
		بیماری‌های مادرزادی
$3/47 \pm 1/30$	$3/52 \pm 1/13$	بیماری‌های مادرزادی (ارثی - ژنتیکی) و پیشگیری از آنها قبل از ازدواج
$3/51 \pm 1/28$	$3/47 \pm 1/24$	خطرات و عواقب ازدواج‌های فامیلی
$3/87 \pm 1/13$	$3/88 \pm 1/14$	آزمایشات خونی قبل از ازدواج و نقش آنها در ازدواج سالم (تالاسمی و...)
		پیشگیری از سرطان‌های شایع
$3/44 \pm 1/30$	$3/49 \pm 1/28$	روش‌های پیشگیری و تشخیص زود هنگام سرطان پستان
$3/36 \pm 1/26$	$3/51 \pm 1/28$	روش‌های پیشگیری و تشخیص زود هنگام سرطان دهانه رحم
		روابط جنسی
$3/89 \pm 1/04$	$3/91 \pm 1/06$	بهداشت روابط جنسی
$3/81 \pm 1/03$	$3/73 \pm 1/10$	انواع روش‌های روابط جنسی سالم
		روابط با همسر و خانواده
$4/09 \pm 0/89$	$4/14 \pm 1/00$	روش‌های برقراری ارتباط مؤثر با همسر
$3/97 \pm 0/99$	$3/97 \pm 1/08$	چگونگی بیان احساسات نسبت به همسر
		قوانین اسلامی و حقوقی
$4/11 \pm 1/03$	$4/10 \pm 1/02$	وظایف زن و شوهر در مقابل یکدیگر
$3/92 \pm 1/07$	$3/96 \pm 1/04$	حقوق زن و مرد در خانواده

جدول ۲: مقایسه میانگین و انحراف معیار نیاز در زمینه‌های مختلف آموزشی به تفکیک جنسیت

آقایان	خانم‌ها	زمینه
$3/51 \pm 0/75$	$3/49 \pm 0/72$	باروری
$3/55 \pm 0/87$	$3/59 \pm 0/94$	تنظیم خانواده
$3/57 \pm 0/91$	$3/53 \pm 0/94$	بیماری‌های مادرزادی
$3/37 \pm 1/16$	$3/45 \pm 1/17$	پیشگیری از سرطان‌های شایع
$3/64 \pm 0/85$	$3/64 \pm 0/91$	روابط جنسی
$3/73 \pm 0/73$	$3/71 \pm 0/78$	روابط با همسر و خانواده
$3/75 \pm 0/89$	$3/79 \pm 0/87$	شناخت قوانین اسلامی و حقوقی

References:

۱. Faghirpur M. Premarriage Counseling. ۱ed. Gilan: Rastegar Gilan, ۲۰۰۶. [Persian]
۲. Davazdahemami, Sh. S. Ghasemi, S. Ehsanpour. Comparison of Premarital Educational Needs Among Would Be Spouses in Molahady Center. Journal of Nursing & Midwifery Research. ۲۰۰۵; ۲۹: article ۴. [Persian]
۳. Stanly, Scott M. Making a Case for Premarital Education. Journal of Family Relation. ۲۰۰۱ ; ۵۰(۳): ۲۷۲-۲۸۰.
۴. Monica K. B. G. Wong. Strengthening Connections in Interracial Marriages Through Pre-Marital Inventories: Contemporary Family Therapy. An International Journal. www.bmj.com/constant/۳۲۴/۷۳۳۰/۱۵۶.full.
۵. Jayson S. Premarital Education Could Cut Divorce Rate, Survey Finds. USA Today. ۲۰۰۶.
۶. Navabinejad SH. Counseling of Marriage and Family Therapy. ۴th ed. Tehran: Anjomane Olya va Morabian; ۲۰۰۱. [Persian]
۷. Bastable, SB. Nurse an Educator. ۲nd ed. London: Jones and Burtlett Publication; ۲۰۰۳.
۸. Glaz , et al. Health Behavior and Health Education. Translated by: Shafei F. Khoshbin Publisher; ۲۰۰۰. [Persian]
۹. Fathi Vajargah K. Educational Needs of Assessment. ۱st ed . Tehran: Abij. ۲۰۰۲. [Persian]
۱۰. Grant, J. Learning Needs Assessment. BMJ. ۲۰۰۲; ۳۲۴(۷۳۳۰): ۱۵۶-۹.
۱۱. Khaleghi nezhad KH, Abbaspour Z, Afshari P, Attari Y, Rasekh A. Educational Needs in Premarital Counseling: Viewpoints of Couples Referring to Health Care Centers in Mashhad. Iranian Journal of Medical Education. ۲۰۰۸; ۸(۲): ۲۴۷-۲۵۳. [Persian]
۱۲. Tontas y. Information Sources and Level of Know Ledge of Contraception Issues Among Greek Women and Men in the Reproductive Age. Eur J Contracep Reproductive Health Care. ۲۰۰۴ ; ۳۰(۱): ۱-۱۰.
۱۳. Nazari SH, Sadeghi Copae M.T, Abdollah Gorje F. Assessment of Parents Knowledge about Genetic Diseases in Your Childrens. Journal of Genetic in ۳ed Millennium. ۲۰۱۱; ۹(۱): ۲۲۸۵-۲۲۸۹. [Persian]
۱۴. Reid J. Women's Knowledge of Pap Smears, Risk Factors for Cervical Cancers. J Obstet Gynecol Neonatal ۲۰۰۱ ; ۳۰(۳):۲۹۹-۳۰۵.
۱۵. Hoseiny M. Effect of Sex Education on The Couples Sexual and Marital Satisfaction. Msc Thesis. Mashhad Medical University of Medical Science, ۲۰۰۳. [Persian]
۱۶. Dolatian M, Hajian S, Simbar M, Alavi Majid H. Knowledge and Attitude of Nonmedical Students Regarding Reproductive Health. Journal of Nursing & Midwifery, Shahid Beheshti University of Medical Sciences. ۲۰۰۷; ۱۶(۵۶): ۳-۱۱. [Persian]